

PAULI AEGINETÆ
LIBER QVINTVS,

Ioanne Guinterio Andernaco medico interprete.

QVOMODO QVIS AB

omnibus communiter uirulentis
bestiis se tueatur. Cap. 1.

E VIRVLENTIS BE

stiis præcipientes, ab iis que in om-
nibus huiusmodi communiter
proficiunt, exo diemur, ita, ut quo-
modo quis ab illarum iniuria se
uindicer prius expediamus. Si igitur

aliquis necessitate quapiam
coactus, loco feris frequenti ob-

dormiat, ubi potissimum salamadræ aut phalangia aut
serpentes aliqui abudent, horum cauas latebras alio in
aqua detrito, aut aliqua ex herbis quas exponemus, ob-

turare conuenit. Suffitus autem recte excitantur ex cor-
nu ceruino, capræ ungulis pilisue, lapide gagate, bitu-
mine, bellio, galbano, cupressi aut cedri rasura, melan-
thio, peucedano, uiticis foliis, nepita, sagapeno, castorio,

cachryos radice, cunila bubula, aut ex reliquis grauiter
olētibus aliquo. Culices aut proprie plequitur suffitus
ex atramenti sutorii, melanthii, syluestris cum ini semis-
nis, paribus modis. ite simus bubulus eosde fugat. Ad

hæc et ignes incadere crebriores uincit, fugiunt, n. ma-
gna parte feræ eorum splendorē. Cateræ torū substerne
re ex hastula regia, nepita, uitice, pulegio, polio, cunila bu-
bula, abrotano, expedit. At si toto huiusmodi toro uti

nō datur, stratis saltem imponenda sunt. Tam uero aiura
adhibere oportet iis quæ coquantur, aquæ & uinosæ ca-
dis, ut exacte sint operculati. Focus aut nō sub arborib-
qui buisdam excitabitur, præsertim pino aut picea, in his
enim salamandræ & erucæ lethales crebre uersantur.

quæ ab ignis tepore calefacte, decidunt in obsonia aut alia uasa, si non fuerint operta. Qui uero tutiores esse uolunt, iis conuenit etiam ceratum corpori oblinere iis quidiu, ex cera, rosaceo, galbano modico, seobe ceniis ni cornu exigua uel etiam Æthiopico cumino peculariter autem maluæ folia cum oleo detrita stillinantur, ab apum & uesparum morsu præseruant.

COMMVNIS OMNIUM QVI

à uirulento quopiam morsu uel icli sunt,

curatio.

Cap. II.

QUOD si ferit aliquem aut morderi à uenenato animali contigerit, homo adhibendus est qui uulnus exugat, non tamen eum ieiunum esse oportet, uerum etiam uino os colluisse, & oleum in eo continere. Deinde particulæ commorsæ, si admittit, cucurbitulam cum multa flamma adhibere oportet, sic ut uicinis etiam partes scalpello exasperentur. Nam uirus unâ cum sanguine & spiritu ita extrahitur. Item exulcerata adurere ac crassa obducere, adeoq; præcidere conuenit, si fera quæ momordit, lethalis fuerit, quales aspis, cerastes, uipera, similesq; aliæ sunt, quemadmodum Galenus memoriæ prodit, uiritem quendam à uipera morsum, ubi feram cognosceret, falce læsum digitum abscidisse, atque in totum periculo liberatum. At si uenenum per corpus fuerit dispersum, sanguis statim demittendus est. præcipue si is, qui percussus est, humorum æquabiliter omnium plenus, Græci plethoricum dicitur appareat. exhibere cum cibus edendum conducit piper aut allium: potui uinum validum: recentibus uaporibus & conuenienti naturæ caliditate, corporis temperamentum replere, deinde iis oblinere, quæ commorsam partem possunt calefacere & uellicare. Imponetur itaque cinis brassicæ aut fici aceto mistus, aut lixiua, aut garum & cepe cum polenta aut pane: item porra abunde cum sale, aut pix liquida cum sale, calida: aut cedrus, aut finus caprillus. Conuenit autem

ipſis acetum calidum quoque ſuperfundere, in quo neſ-
pita ſit incocta: aut acetum & aquam marinam, aut oſ-
xalmen. Cæterum locis affectis gallinæ, & magis galli
gallinacei, aliave animantia per medium diſſecta calida
q; imponi debent. Nam uirus tranſſumunt euocantq;
& dolores mitigant. Emplaſtra quoque utiliter applica-
tur, quæ ſale, cachry & adarce conſtant: in totum, quæ æ-
rioris ſunt potentia. Omnes tandem communiter &
morſi & icſi à uirulento animali, modo interiora omni-
no offeſa ſint, ex uino potabunt intybum, quod ſerini
dicunt, aut ericen, aut aſtragalon herbam cum aceto, aut
bitumen, paliuri ſimiliter aut ueteris rhu decoctum, aut
muſtelæ inueteratæ denarii duo ex uino ſumpti, præſen-
ti ſunt remedio, uel marinæ teſtudinis ſanguis, aut caſto-
rii drachma cum diluta uini portione, aut toris marini tā-
tundem, aut ſicyoniæ radicis, aut porri ſuccus, aut cha-
mæpitys aut ſmyrnium, aut cinnamomum, aut ariſtolo-
chia, aut uiticis ſemen, aut cupreſſi pilule, aut ſefeli, aut
piper, aut trifolii ſemen, aut baccæ lauri, aut cancer ſtus
uiatilis toſtus aut elixus: item compoſita hæc Theriace
utilis eſt.

THERIACE ADVERSVS V. I.

ulenta & lethalia uenena, uiperæ
morſus, & ſcorpionis icſus.

Bryoniæ, opopanacis, iridis ſilyricæ, toris marini radicis
zingiberis, ſingulorum denarii quatuor, ariſtolochia de-
narii quinque, lachrymæ thuris, rutæ ſylueſtris, ſingulo-
rum denarii tres, farina erui, denarii duo: ſinguntur pa-
ſtilli uino, danturque ſinguli, qui treis obolos pen-
deant, ex eodem uino. Cæterum purgatio omni-
bus conueniet, deſudationes, et theriace ex uiperis
aſſumpta.

DE RABIOSI CANIS MORſV,

& metu aquæ, quæ hydrophobia
dicitur. Cap. III.

EXordium sermonis à rabioso canis morſu accipere, quàm ob aliis maluimus, q̄ animal & foecundum prouentu, & contubernale homini exiſtat, ra-
 bieq̄ ſæpius corripatur & ægre caueri poſſit, ac periculum ab eo ſit inuincibile, niſi multis aliquis & conuenientibus uſus fuerit præſidiis. Rabiunt canes plerumq̄ in æſtu uehementiore: ut autem Lycus memoriæ mandat, interim etiam per frigora maxima: rabidi autem & potum & cibum auerſantur, ſiti premuntur, neque tamē bibunt: anhelant præterea non patum, aures inclinant, ſalliuam & copioſam & ſpumantem edunt, muti in totum ſunt, & uelut inſani, ut ne domesticos quidem agnoſcāt: inſiliunt ſine latratu omnibus pariter & beſtiis & hominibus, mordentq̄: ubi momorderim ſtatim quidem niſi hil moleſtiæ adferunt, præterquam ex uulnere: dolor: poſtea uero aquæ metum, hydrophobiam Græci ap-
 pellant, faciunt, qui cum conuulſione; totius corporis rubore, præſertim in uultu, ſudore, & ſui faſtidio accidunt aquam fugiunt, & dum uident, & dum admouentur: nō nulli etiā omnem humorem: alii canum ſitu delatrant & obuium quenq̄ dentibus appetunt, morſuq̄ ſuo in alios eandem affectionem transferunt. Porro acciditium, aliorum quidem cauſa manifeſta eſt, occupatis ſcilicet ueneno partibus uniuerſis: metum uero aquæ nonnulli ex immodica fieri ſiccitate dixerunt, quaſi huiusmodi ipſorum ſubſtantia in contrarium penitus habitū mutata, uerum Rufus inſaniæ ex atra bile ſpeciem, eam eſſe teſtatur eſt ueneno humorem illum imitato: quem admodum alios atrâ bile inſanientes, nouimus aliam timere, quæ cauſa ſuperuenit etiam iis, qui dicunt canis qui momorderit imaginem in aquis opinari ſe uidere. At ex iis, qui hoc uitio ſunt occupati, nullum præterq̄ unum aut alterum ſuperuiſſe, ex hiſtoria didicimus, eosq̄ non à rabioſo cane morſos, ſed ab homine quodam morſu uitium adeptos. At ante affectus huius occupationem multi etiam quos canis momordit, ſeruati

10 sunt hinc igitur curatio auspicanda est. Quoniam uero
 subinde, eo quod tunc aquæ metus non inuadat, (ma-
 gna enim ex parte circa quadragesimum ferè à mor-
 20 diem solet ingruere, quibusdam & post sex menses, pro-
 ditum est nonnullis post septem quoque obuenisse) nõ
 nulli canem qui momorderat non rabire arbitrati sunt,
 30 properarunt uulneri cicatricem inducere: unde ipsi canes
 tam huic affectioni dederunt. hanc autem probatione
 usus deprehendes, morsus rabiosine canis fuerit, an nõ.
 40 Iuglandibus nucibus concisis, uulnus diligenter obstrui-
 tur, sequenti die ablata, gallinaceo, aut gallinæ in cibo
 apponentur: ac primum sane non attingent, fame au-
 tem non urgente si edant, rem considerato. Nam canis
 50 qui momordit si non fuerit rabiosus, uiuent: si rabidus,
 sequenti die peribunt. atque tunc ad uulneris dilata-
 tionem properandum est, iterumq; post paucos dies ead-
 dem indicatione utendum, & si non perierint gallinacei,
 tunc ulcus ad cicatricem perduces, nullum ueritus peri-
 60 culum. Hanc itaque indicationem Orbasius tradit.

70 Quod si ex commemoratis indicis accurate canem ra-
 bire cognouerimus, statim iis medicamentis, quæ aperi-
 riundi uim habent, utemur. Primum igitur ex aperiunt
 80 tibus est, quod pice, aceto quàm acerrimo, & opopa-
 nace constat, in capite de neruorum uulneribus ex-
 plicatam: at si qui morsum accepit delicatescens
 90 cutem habeat, dilui ipsum irino debet, aut bals-
 samo, aut eiusmodi alicquo: uel ulcera prius fomen-
 tis adiuta, allio oblines, hoc quod sequitur etiam
 crustam facit.

ARIDVM AD CRVSTAM

in canis rabiosi morflu excitandam.

35 Salis fossilis denarii octo, chalcitidis denarii sedecim
 scillæ tantundem, rutæ uiridis denarii quatuor, æruginis
 40 raxæ totidem, marrubii feminis denarius: utitur primum
 arido ut crustam inducat, deinde cum rosaceo, ut

PAULI AEGINETÆ

erustæ excidant. Cæterum partes affectæ ad dies quas
dragintaduos, ut minimum, sine cicatrice seruentur.

CATAPLASMA QVOD O

ras uulneris lataꝝ in rabidi canis
morsu seruat.

Cepæ cum sale & ruta illinuntur, aut silphium cum sale
aut salsamentum uetus, aut cinis sarmentaceus cum o
leo, aut allia, aut sambuci folia, aut mentha, aut apiastrū,
singulatim, aut cum sale: aut iuglandes nuce, cum allio
sale, & melle, aut cinis fici cerato exceptus. uulnus autē
aqua abluetur, in qua decoctum sit chamæmelum, &
syluestris lapathi radix. Nonnulli & ferro candenti ul
cus adurunt. Cæterum potui assument commorſi, sim
plicia quidem, lycium, absinthium, liquorem silphii, cha
mædrin, scordium, & posium: composita autem hæc,
cancrorum fluuiatilium, sarmentorum uitis albæ, in cy
prio uale, aut æreo combustorum, cochlearia duo, gen
tianæ radice leuigatæ cochlear unum, cum uini meri ue
teris cyathis duobus, ad dies quatuor potui dato, aliqui
uero & perdicis sanguinis duo chlearia addunt. Capies
autem cancos, dum luna increſcit, priusquam sol exor
riatur, iis autem qui eodem die non biberunt, duplicē
portionem exhibeto, interim & triplicem. Iam theriaca
ex uiperis recte datur. Purgare expedit medicamento
ex cucurbita syluestri, ita ut quotidie id exhibeas, cum
decocto elelisphaci, aut sideritidis heraclia, quam &
dialyson appellant: nonnulli uero & iecur canis qui mo
rdit, edendum dederunt. Cæterum uictus ratio talis
adhibenda est, quæ simul ueneni uires hebetet extin
guatq; simul & descensum ad interiora prohibeat: quæ
duo præstare potest, uini dulcioris uetusti & meraci, las
ctis; potio, idem efficiunt allia, porri & cepæ in cibo
sumpta. At si per initia ob impedimentum aliquod nõ
præsumpta, quæ retulimus remedia fuerint, sectio uel
cucurbitulæ uel ustio non adhibenda est, ut quum iam
uenenum penitus secesserit, medicamentis autem quæ
euocent,

euocent, Græci metasyncritica uocant, uti consilium est, aquæ metu uidelicet non oborto, purgatio ex hiera & scisilli lacte petetur, item sudoris euocatio, dropacismus & sinapismus, toto corpore particulatim adhibebitur, omnium tamen efficacissima deprehensa est purgatio quæ fit per ueratrum.

AD MORSVS CANIS NON

rabiosi. Cap. III.

CAnis non rabiosi morsus quum & ipsi uirulentæ cuiusdam substantiæ sint participes, statim aceto irrorans, lata manu morsum ferito, insuper nitrum cum aceto tritum desuper deturbato, deinde spongiam recentem aceto, aut ipso nitroso aceto madidam imponito, triduo id ipsum superfundens, tandem enim confanescet: uel erui farinam oleo maceratam imponito: aut spongiam recentem, aut lanam succidam aceto & oleo imbutam accommodato, aut rubi folia cum aceto tunsa illinito, aut cepam tritam cum melle, aut origani comæ, salis, cepæ, pares singulorum modos cum melle: uel marrubium nigrum, quod & baloten dicunt, cum sale, ad feridos autem iam morsus, erui farina melle macerata admouetur. peculiariter enim his efficacis est: inflammatione conflitantes argenti spuma trita ex aqua oblinito.

DE VESPIS ET APIBUS.

Cap. V.

APium ictu dolor sentitur, locus rubescit, propinquæ partes tument, crescuntque, aculeus in uulnere relinquitur. In uespis autem similia quidem sed intensiora omnia sunt, nec aculeus relinquitur. Res medio sunt aduersus utraq; lutum, & bubulus fimus, illita, & lac ficulneum, aut concisa mori arboris folia, aut maluæ: aut farina ordeacea ex aceto imponitur. gnetiæ muria aut marina aqua fouere conducit.

DE PHALANGIIS. Cap. VI.

PAV. ÆGIN,

CC

PAULI AEGINETÆ

P Halangiorum morsu, locus ipse quidē rubescit, & ueluti aculeo punctus apparet, non autem tu met neq; incalcescit, sed leniter rubidus, frigore & pruritu uexatur. Comites notæ percussorum sunt: perfrictio, tremor, corporis grauitas, sudor frigidus, labor ualidus, pallor, continua urinæ excernendæ incitatio: quibusdam & urinæ difficultas, colicis intensio, lumina humētiora: inguina & poplites contenduntur rigentq; conuulsorio modo, ualida stomachi rosio urget, lingua sermonem manifesto non explicat, uomitus aquæ uel araneorum textis similibus erumpit, sunt etiam quibus perurinas, & aluum eadem descendunt, demissi igitur in aquā calidam dolore liberantur, ac rursus ualide indolent, Auxilio est, si extrinsecus cinerem ficulneum cum sale laui ex uino maceratum, imponas: aut radicem syluestris puniceæ tritam, aut aristolochiam, cum farina ordeacea acetem demersam. Itā & ulcera fouere marina aqua calidiorē, aut apiastrī decocto conducit, eiusdemq; folia imponere, ad hæc balneum frequentius utile est, atq; his positionibus medicis uti: abrotanti semine, anetho, aristolochia, agresti cicere, cumino Aethiopico, cedri baccis cocis, platani cortice, trifolii herbæ semine, myricæ semine, singulorū drachmis duabus cum uini cyatho & uiridium cupressi pilularū decocto, uino temperato. Ferunt nonnulli & cancerorum fluitatiliū succum cū lacte & apii semine datum periculo subtrahere.

DE ARANEÆ ICTV.

Cap. VII.

E St quoddam etiam araneorum genus quod percussu ualidos dolores circa media præcordia excitet, item ruborem, & urinæ difficultatem, nonnunquam & strangulatum. Leuantur autem icte hisce remediis: cumini syluestris thebaici, aut uiticis seminis, aut albæ populi foliorum potu, uel allis solis assumptis & uino meraciore superbibito iuantur.

A Scorpione ictis locus quàm primum inflam-
 mari incipit, duratur, rubet, & cum dolore supra
 modum rigescit, nunc feruor, nunc frigus uicif-
 sim inuadit, acceditq; dolor qui itidem modo decrescit
 modo intenditur, comitatur ipsos sudor horro-
 ris, tremor, extremorum perfrictio: inguina his attollun-
 tur, particula intenditur, sæpe etiam flatus cum sonitu
 per sedem erumpunt, pili rigent, cutis fit discolor, do-
 lorq; tota cute affligit, ceu acus spiculo excitatus. His
 auxiliantur protinus, lac ficulneum instillatum uulneris
 bus, ipseq; scorpio qui percussit minutim contritus, uul-
 nerisq; impositus, sibi pulcherrimum medicamentum
 15 neri, post hæc sal tritus cum lini semine salutariter impo-
 nitur, item altheæ herbæ, qui hibiscus est, semen succur-
 rit, & sulfur uiuum resina terebinthina exceptum: simili-
 ter etiam galbanum splenii modo dilatatum impositumq;
 nepitaq; concisa & applicata, & ordeacea polenta uino
 20 confecta & in rutæ decocto exhibita: auxiliatur his etiã
 trifolii herbæ semen leuigatum iniectumque. Ad hæc,
 potiones hæc conueniunt: arifolochiæ denarii duo,
 præsertim corticis radice cum uino, gentiana tula,
 25 pulegiumque abunde decoctum, item baccae lauri
 numero decem leuigatæ, nepita cum posca largiter
 incocta, cyperis cum uino, ruta similiter, lac ficulne-
 um & silphium, si adfit: si desideretur, partico liquo-
 re utendum erit, benefacit etiam trifolii ocimiq; se-
 30 men epotum. idem præstat argenti spuma subito ictui
 præter opinionem imposita. omnibus his addatur bal-
 nei continuus cum multo sudore usus, uini potio tem-
 peratura meracior. Porrò composita hæc potari de-
 bent, sulfuris uiui fabæ Aegyptiæ instar cū pipetis gra-
 nis octo, in dimidia uini hemina: uel liquor silphii
 35 cum cancro detrito in uino: aut melanthii, cumini

PAULI AEGINETÆ

Aethiopicis, uiticis seminis, pares portiones cum uino,
AD SCORPIONVM PERI
culosorum & phalangiorum idus.

Fecis drachmæ sedecim, pyrethri drachmæ quatuor, ru
tæ syluestris seminis drachmæ tres, castorii, erucæ semis
nis, singulorum drachmæ duæ: excipiuntur sanguine te
studinis marinæ. dantur quaterni oboli cum uini meraci
uel aceti cyathis tribus. ALIUD. pyrethri, aristolochiæ,
singuli trientes, piperis denarii duo, liquoris sulphuris dena
rius: exhibetur ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem.

DE SCOLOPENDRA TERE
stri & marina. Cap. IX.

AT si scolopendra momordit, communiter quid
dem locus affectus in orbem liuescit, attolliturq;
aliquando feci similis, rarius autem ruber appa
ret, exulceraturq;: sumptu à morsu ipso initio, laboriosa
ac curatu difficili exulceratione. præter hæc etiam toto
corpore pruriginis sensus percipitur, peculiariter autem
iis qui à marina scolopendra impetiti sunt, aquosus pel
lucidusq; tumor interim efficitur: à terrestri, rubens. Pla
gæ igitur imponi debet sal bene tritus, uel ruta concla
sa, aut cinis aceto maceratus, aut scilla, fouendus locus est
oxalme. Archigenes autem oleo calido liberaliore fieri
id iubet & prædicta sic imponi. Potui dabitur aristolo
chia cum uino, aut serpillum, aut nepita, aut syluestris ru
ta, aut trifolium, aut succus radicis aphodeli dimidiæ
hemina mensura cum uino.

AD STELLIONIS TRANS

marini morsum. Cap. X.

DE FELE. Cap. XI.

Qui à fele mordentur, ualde quidem dolent, &
locum affectum liuidum habent: sed statim ce
pæ & allia istul applicata auxiliantur. infus
per eorundem esus, uino meraco superassumpto, res
medio est.

DE MVRE ARANEO. Cap. XII.

Vbi uero mus araneus nocuit, sequuntur dolores pulsatiles, & in singulis dentium eius animalis ictibus, rubores: pustula insurgit sanioso humore plena, propinquæ partes omnes luent: cute pustulæ dirupta, album ulcus apparet, nam ad membranas nervosas deraditur, ad hæc, excidunt etiam partes depastione oborta, his quæ serpunt simili: præterea etiã intestinorum tormina comitantur, urinæ difficultas, & frigidi sudoris undiq; eruptio. Auxiliatur ipsis galbani splenium per se impositum, uel tritum cum aceto, uel ordeacea farina, cum oxymelite applicata, ipseq; mus araneus qui momordit dissectus admotusq; sibi est remedio, aduersatur etiam pyrethrum illitum, uel mali Punel dulcis corium incostum, uel malua syluestris, uel alla contrita, uel sinapi leuigatum cum aceto: item ex calida muria fotus conducit, deinde ordeum ustũ ex aceto applicatum. Potui propinabitur abrotanum ex uino costum, aut silybrium, aut serpillum, aut eruca, aut galbanum, aut elelisphacum, aut teneræ cupressi pilulæ cum oxymelite, aut pyrethrum cum uino, aut chamaeleontis radix, aut hœdiagnive coagulum, aut gentianæ radix, aut uerbenaca, quæ etiam imponitur: ipsũq; murem, qui momorderit exacte detritum cum uino bibunt. Efficax hoc etiam quod sequitur: myrtæ drachmæ sex, aristolochiæ corticis drachmæ quatuor, porro ad muris aranei & scolopendræ morsum, sal eũ liquida pice recte applicatur, aut cedria cum melle, aut allium cum fici foliis & cumino, aut nepitæ folia, uel ordeum etiam cum aceto.

DE VIPERA TVM MARE

tum fœmina. Cap. XIII.

In uiperæ, tum maris, tum fœminæ morsu, similibus umve animalium uirus relinquentium, dolor loci statim ab initio sequitur, mox totius corporis: appa-

PAULI AEGINETAE

rent etiam in morfu duo foramina paruo inuicem spa-
 tio discreta, sicut q; ex his sanguis humorq; sanctosus, de
 inde oleosus, postremo etiam æruginosus, quem non
 nulli usus bestiarum esse dicunt. præter hæc tumores
 iuxta morsum sububri liuidi q; assurgunt, corporis co-
 lor perit: uertigines oculorum, stomachi, resolutio, &
 animæ defectus oboritur, quibusdã etiam uomitio-
 nes biliosæ, urinæ angustia: insuper pustulæ in com-
 sa parte erumpunt, ueluti in ambustis: item depassio ip-
 sam inuadit, ad uiciniam procedens, gingiuæ his cruen-
 tantur, accedit etiam tremor, sopor, & frigidi sudores,
 minori autem cum periculo liberam quos uipera mas,
 quàm quos foemina momordit, uidentur: ex his ipsi-
 minus periclitantur qui cibum præsumperunt. In cura-
 tione autem præstantissimum remedium est allii esus, &
 uini meraci potio, adeo, ut si aliquis uti sustineat, nullum
 præterea remedium desideret, eduntur etiam utiliter &
 porra, & cepæ et balsamentum quàm acerrimum. Sunt
 qui et ranas in cibo eiixas dederunt: benefaciunt &
 hæc quæ sequuntur cum uino singulatim pota, testudis
 nis, marinæ sanguis reficcatus cum cumino syluestri,
 coagulum lepore aut hiniuli tribus obolis, ceruini geni-
 talis siccæ denarius, anchusa tenuifolia tota, hanc autem
 nonnulli etiam collo suspendunt, porri succus dimidiæ
 heminæ mensura ex mulla, apiastris foliorum succus, syl-
 uestris ruta, gallinaceorum cerebrum, panacis radix
 cum uino incocta, agarici drachma, iuiperi bac-
 cæ, hastulæ regie radix, pistaciã trita, uiticis semen,
 mustelæ inueteratæ succatæq; denarii duo, echini ra-
 dix succusque, cancri fluuiatiles aut marini per se, cum
 q; uua passa syluestri, sale et polio: aristolochiæ ra-
 dix cum myrrha, gentiana, baccis Iauri, æquali mo-
 do melle excepta, atque hoc quod subiungam miri-
 fice efficax est.

ORIBASII AD VIPERAS
 RVM MORSVS.

Anisi acetabulum, piperis, *singulorum drachmæ qua-
tuor, aristolochiæ corticis, opii, castorii, myrrhæ, singu-
lorum drachma: passo leuigata in pastillos instar fa-
bræ Græcæ cogito, et pro uiribus cuiusque exhibeto, cū
ternis diluti uini cyathis. * Videtur
aliquid
deesse.

5 A L I V D ex Lyci commen-
tariis medicamentum uiperæ moribus efficac. Myr-
rhæ, castorii pipertis, sandarachæ, singulorum drachma,
anethi feminis acetabulum: leuigata ex passo dantur.

10 A L I V D ex Archigenis commentariis. Cancros ul-
ginti cum farinæ triticæ quod satis est, in pila diligen-
ter contundito, admixtaq; nepita et salis momento, pas-
tillos fingito et siccato: in usu, cum lacte illinito, unumq;
cum mulla potato. At si stuuiales cancos desideres,
marinis utitor, extrinsecus autem plagæ delitus capras

15 rum simus ex uino strenue auxiliatur: aut lauri folia cū
oleo incocta, aut bacæ lauri, aut nepita, ericæ, ruta, apiū,
abrotanum, galbanum in splenio adhibitum, origanum
uiride concisum, gallinacei pulli dissecti, et protinus ca-
lidi impositi, farina erui cum uino macerata crebro il-

20 lita, radiculæ cortex concisus, scilla tosta, cruda polenta
ex oxymelite, cucumeris syluestris folia cum tenuis-
simo farinæ ordeacæ polline, fex uini similiter cum fa-
rinæ polline, ruta cum sale et melle, furfures in aceto
coctæ, cinis cum aceto, cedrinus liquor cum sale, pix

25 liquida cum sale. Fouere debent trifolii decocto aut
pulegii, aut oxalme. Quum autem subruentæ pus-
tulae euaserint, ipsas scarificabis, ita ne excories. deo
inde multa aqua foueto, lenticulam coctam cum melle
le oblinito, dum consanescant. At ex uiperis antido-
30 tum proprie his et potum et plagæ impositum effi-
cax est.

DE AMPHISBÆNA ET SCY-
tale. Cap. XIII.

Cap. XIII.

35 C Onsimilla ex horū moribus eueniunt, eademq;
ipsis auxiliantur: quare peculiarem aliquam des-
criptionem sortita non sunt.

CC iiii

PAVLI AEGINETÆ
DE DRYNO. GALENI HÆC

præfatio. Cap. XV.

DRyinus in quercuum radicibus uitam agens,
tam malefica parataq; ad nocendum ui est, ut
calcatus solum. pedes hominis cute nudos res
linquat: totisq; cruribus tumorem laxum quē œdema
uocant, copiosum excitet. Ad hæc quod multo magis
est mirabile, ferunt omnes eorum pariter manus excor
riari qui curationem uitii administrauerint: & si quis ul
ciscendi studio interemerit, grauius olere bestia, illoq;
suo odore omnium aliorum odorum sensum auferre,
ictis ab hoc animali tumor circa locum uitiatum cum
rubore excitatur, pustula in circuitu assurgunt. aliquan
do aquosus humor emanat: stomachi erosio uexat, &
tormina. Congruit ipsi aristolochia uino pota, item tris
folium herba, radixq; hastula regiae consimiliter assum
pta. profunt & concisa potaq; cuiuscunq; quercus gla
des: item ilicis radices tunc, & loco admota: dolo
rem leniunt.

DE HÆMORRHOO, ET PRE
stere. hoc est, diplade. Cap. XVI.

Qui hæmorrhoi ictu sensere, grauib; cruciatur
doloribus, iisq; crebris, admodū breuia angu
staq; redduntur corpora, multus ex plaga san
guis erumpit: et si cicatrix toto corpore inducta fuerit,
rumpitur, funditq; sanguinem. cruenta excernuntur re
crementa, sanguis qui distillat, in grumum cōcretus est:
tussi ex pulmone sanguinem reiciunt, euomentes sine
remedio intereunt. A diplade puffedos ardor intolerabi
lis urget, sitis tanta ex cruciat, ut nec extingui nec itermit
ti possit: copiose potū ægri hauriunt, eadē tamē siti cō
ficiuntur, tanq; nihil plane hausissent, similisq; ex conti
nuo licet poculorū hauistu habitus subsequitur. unde pre
ster ab urendo, diplas à sitiendo serpens appellatur. Mul
ti autem ueterum ab hæmorrhoo et diplade commor
sos ceu desperatæ salutis et cōclamatos esse putauerūt.

Porro si specialia aduersus fœram præsidia desideremus, communia tentare oportet, ac protinus scarificationem ulsionemq; adhibere: & si liceat, partem uitiam præcidere, deinceps autem acria cataplasmata imponi debent. utilia sunt omnia ciborum acrementa ad uomitionem quæ sita, præsertim quæ ex salsamentis petuntur, uini meraci potio, & lauacrum, hæc autem continue, & exiguis temporum interuallis subinde adhibenda, priusquam morbi accidentia corripiant, nam ubi illa semel emerferint, nulla medicorum ope iuuantur. Ceterum remedia quæ loco inducuntur, contra morsus inscripta reperimus, diptadis quidem, portulacæ folia concisa ex aceto, polentam, rubi folia cum melle læuigata, plantaginem, hyssopum, allium album, portum, rutam, urticam: hæc morrhoi, præter iam dicta etiam hæc bene faciunt, uitis folia cocta cum melle concisa, per os autem hæmorhoi ipsius caput crematum potui datur, aut scorodion herba cum irino oleo: estui dantur etiã uuæ passæ

DE NATRICE, QVAM GRÆCI hydron dicunt. Cap. XVII.

Natricis morsus ulcus factum dilatatur, & liuescens augetur, sanies ex eo nigra, copiosa, & fœdi odoris, qualis ex depalcente ulcere, excernitur. Curatio mali, temporis processu, & uix procedit, imponitur itaque moribus organum læue, ex aqua maceratum, confert & cinis quercus, oleo temperatus: uel horodeacea farina cum melle deliquato bibitur, item aristolochia drachmis duabus, uel in poscæ duobus cyathis: deinde marrubii succus aut decoctum cum uino, aut nasturtium syluestre, aut semen aphodeli seu flos, aut foeniculi semen cum uino: item recens fauus cum aceto comeditur.

DE CENCHRO, Cap. XVIII.

Quod si cenchrus nocuit, morsus eius uiperæ similis est, putredo comitatur & carnes intumescent, prius, ut in aqua inter cutem, decidant,

PAULI REGINETÆ

inexpugnabili dormiendi necessitate premuntur sopiunturq; Testatus Erasistratus est, iecur ipsis, uescam, & colon affici: relectis siquidem ipsis, partes quodammodo corruptæ inueniuntur. His igitur lactucæ semen cum lini semine illitum auxiliatur. succurrit & satyria concisafaruta syluestris, serpillum cum hastula regia leuigatum potui uero datæ protinus, centaurei radice drachmæ duæ cum ternis uini cyathis: aut aristolochiæ radix similiter, nasturtium itidem & gentiana, potu conducunt.

DE CERASTE ET ASPIDIS

DE. Cap. XIX.

TRia aspidis genera Galenus prodit, primum eius quam chersæam quasi terrestrem uocant, mox eam quæ chelidonia dicta est, tertiam pyada appellarunt, quæ omnium est perniciosissima. siquidem erecto in priorem partem collo ex intervallo quod satis esse coniciat uenenum in hominem iaculatur. hanc memorie tradit, reginam Cleopatram, quum Antonio deuicto Augustum uictorem timeret, sinistrae mammae admonisse, morsamq; ab ea interiisse, ut quæ longe celerissima mortem inferat. Porro cerastis morsu locus cum duritie & pustulis intumescit, emanat ex uulnere sanies, modo nigra, modo subpalida & porraceo colore totum corpus uaricum modo attollitur, genitale arrigitur mente alienantur, oculi obscurescunt: postremo conuulsione rigentium instar pereunt. Verum aspidis morsus acus puncturæ similis, omnino exiguus sine tumore apparet, sanguis non copiosus sed exiguus & niger destillat, subita oculorum hebetudo inuadit, dolor corporis multiplex admodum, sed mitis, nec sine uoluptate comitatur. Quapropter recte Nicander cecinit.

Et uir perit absque dolore.

Mutatur color & uitescit, stomachi rosio exigua infestat frons continue contrahitur, palpebre sine sensu ueluti in somno commouentur, atque inter hæc mors pres

hendit; ne tertia quidem diei parte dilata. His itaque utriusque membri affecti mutilatio mox à mortis facta, succurrit: eoque sine mora, si fieri potest, praecidendum est, aut in his & propinquis partibus omnem carnem circum secare statim, & radicitus usque ad adurenda sunt, etenim uenenum hoc, quemadmodum & basilisci, bubuli lactis instar, sanguinem in arteriis & spiritum congelat.

DE BASILISCO. Cap. XX.

Hæc bestia raro quidem hominum oculis occurrat. Erasistratus autem hæc inquit: quum basiliscus in omni ordine plaga sub flavo quasiq; aureo colore tingitur, cōducunt ipsi, inquit, castorei drachmæ tres potæ, similiter etiam papaveris liquor. Nos autem hæc experti non sumus.

DE PASTINACA MARINA,

& muræna, Cap. XXI.

In marinis nempe pastinaca & muræna, agnitio manifesta est, pisces enim hi ab omnibus cognoscuntur. Auxiliantur ipsorum moribus lactis siculnei guttæ quatuor aut paulo plures; cum cicuta, ferè pilli tribus aut quatuor, & quæ ad uiperas commorata sunt.

DE DRACONE MARINO.

Cap. XXII.

Marini draconis idem, plumbo infricato, aut serpillo contiso illinito, aut lente elixa, aut sulfure cum aceto, aut dracone ipso dissecto, foueri locus urina humana debet: absinthium cum diluta uini potione bibi: aut eleliphacus, aut surculus siculnei, in dulci uino dilutum, aut piscis ipsius cerebrum.

DE SCORPIONE MARINO

NO. Cap. XXIII.

Scorpia marini ictum sanat nullus piscis dissectus
impositusque, sulfur uiuum cum aceto, infricatum
bacca lauri tres concisa potaq;.

QVOMODO TESTVDI

nis marinae sanguis præparetur. Cap. XXIII

Testudinis marinae sanguis in hunc modum præ
paratus, reponitur. In ligneo aut fictili uase resu
pinata testudine, caput ipsius celeriter amputato,
concretum autem sanguinem in multas partes arundis
ne diuidito, impositoq; operculi instar uasi cribro, in so
le reponito: siccatum excipiens uitor aduersus uiperas
rum morsus, ut prædictum est, drachmis duabus cum
uno aceti cyatho: tertio die, drachmis duabus cum tri
bus aceti cyathis.

DE CROCODILI MORSV.

Cap. XXXV.

AD crocodili morsus nitrum cum melle tritum
usq; dum ulcus repurgetur, imposito: deinde re
pleto melle, butyro, medulla ceruina, adipe anse
rino. Galenus autem tradit se cognouisse qui a croco
dilis commorsus, adipe ipsorum imposita uulneribus, ex
aere fuerint adiuui.

DE HOMINIS MORSV.

Cap. XXXVI.

Non extra institutum fuerit, cum uirulentis bestia
is, etiam hominis morsus conscribere, siquidem
maligniores multo aliis ulceribus apparent, præ
sertim si ieiunus momorderit, prius leguminibus usus,
& præsertim lenticula. Communiter itaque quæ in aliis
uirulentis commemorata sunt, etiam in his extrinsecus
per initia morsibus applicare conueniet, præterea quæ
nimium acria adurentiaq; sunt, peculiariter autem oleo
morsum prius illitum, foeniculi radice cum melle obli
nito, aut lomento cum posca & oxyrodino, frequen
ter immutans, Emplastro autem hoc utere, quod recis

pit squamæ æris, galbani, æruginis singulorum unciam
 ceræ libram, plumbaginis libras duas, olei sextarium;
 plumbago cum oleo prius incocta assumet æruginem,
 & squamam: ubi coierint, quæ liquari possunt, adduntur.
 5 Finita autem inflammatione, communis ulceris modo
 etiam hæc curabis.

DE VENENIS. Cap. XXVII.

10 **Q**uum de uirulentis bestis succincte tradideris
 mus, proximum fuerit, ut de uenenis sermonē
 aggrediamur, simplicia quidem referentes eorū
 rumq; notas & remedia, tum communia, tum specialia:
 composita autem ex studio omitemus, etenim nonnul
 li uariorum medicamentorum lethalium compositio
 nes exposuerunt, quæ nocere magis, quàm iuuare le
 15 gentes possunt, neque enim exacta horum indicia in his
 qui assumpserunt, inueniuntur, ut etiam congruum ipsis
 remedium queas adaptare. Quum igitur hæc uaria ex
 superante in ipsis uel appareant, id etiam aliquis recte quæ
 20 exhibetur, uarium adaptans, nonnunquam ex æquo nō
 nunquam ut excellat medebitur. Incipiemus itaq; & hic
 rursus à præcautione.

DE VENENORVM PRÆ
 cautione. Cap. XXVIII.

25 **D**e uenenosis medicamentis disciplinæ ea pars q̄
 præcauere illa & declinare præcipit, longe diffi
 cillima est, propterea quòd ii qui huiusmodi insi
 dias homini clam machinantur, tanto id astu faciunt, ut
 30 el peritissimus quisque decipi possit, siquidem amari
 tudines uenenorum dulci aliquo admixto, obtundunt,
 grademque odorem odoris additis operiunt, in
 terim ceu ad sanitatem, salutisque gratia in morbis hæc
 propinare crediti, quod genus est absinthium, abrotanū
 opopanax, castorium, uenena ipsis admiscunt, tum in ci
 35 bis, puta durioribus, uel obsoniorum uarietate adum
 brantes, ipsa offerunt, unde cui in suspitione huius doli
 uita fuerit, uitare cum oportet condita elaborataoue

PAULI ÆGINETÆ

cibaria, omneisq; in gustu qualitates iuteniores, exem-
 pli gratia, dulces, acidas & falsas, potissimum uero
 aquæ quod satis est præsumere oportet, restinēto
 enim hæc appetitu, postea qualitates aliæ à stomacho
 non apprehenduntur, ueruntamen alia quædam ratio af-
 ferendi hominem ab iniuriis uenenorum est efficacior,
 Conuenit enim quum suspicio mali medicamenti acces-
 pta fuerit, præcomedisse aliquid quod obtundere uene-
 na possit, & inefficacia reddere: cuiusmodi sunt caricæ
 cum nucibus iuglandibus, ruta salis grumo, & quæ ma-
 la medica dicuntur: item naporum semen denarii pon-
 dere cum uino, aut nepitæ folia, aut rubrica, quam lem-
 niam sphragidem uocant, aut rutæ folia uiginti: nullūq;
 nocebit uenenum. Iam uero antidota cum uino: quotis
 die fabæ Egyptiæ instar assumpta, tuto admodum præ-
 feruant, quale est quod terrestri crocodilo constat, dia-
 scincū dicitur, & quod à uariorum animalium sanguine
 dia hæmaton uocatur, & Mithridatium. hoc aliquādo
 etiam ipse rex Mithridates usus est, quotidie præsumēs,
 ut à lethali medicamento se uindicaret præseruaretq;. 20
 Quum igitur à Romanis captus, his lethali medicamē-
 to epoto, mori non possēt, gladio sibi ipsi nitam ademit.
 Quoniam uero etiam citra insidias propter necessitas
 tem aliquādo locis desertis, nociuis uersantes, forte sub
 arboribus, exempli gratia, picea aut pinu cibum assu- 25
 munt, diligenter attendendum est, ne ex his aut superio-
 ribus locis mortifera labantur animalia, & uasa, tum
 quibus hauritur uinum, tum quibus aqua, tum quibus
 obsonia incoquantur, exacte operculentur, quemad-
 modum in uirulentorum animalium præcautione 30
 expositum est.

COMMVNIS VENENORVM

quomodocunque assumptorum

curatio. Cap. XXIX.

AT si nonnulli lethale uenenum sponte sua, ut mor- 35
 tem sibi consciscant, assumpserint, qualia multa

in hominum uita solent accidere, aut etiam aliquorum infidus, siquidem nobis constet quod ueneni genus potatum sit, protinus ad conueniens ei remedium descendemus, ut in horum enumeratione dicitur: at si medicina exhibitum tunc nobis fuerit incertum incognitūq; conuenit statim ad ea quæ communiter ad quæcunque uenena sumpta congruunt, diuertere. Nam indicia quæ comitantur si expectes, nihil plane in medicina spei est, egris propter moram iam deploratis desperatisq;.

- 10 Adutum igitur nulla mora interposita, oleo calenti per se, aut etiam cum aqua exhibitio, uomere cogendi sunt. Si eius copia non est, butyrum cum aqua calida ingeri debet: aut maluæ, liuue seminis, aut tragi frugis, aut fœnugræci, aut utlicę seminis decoctum. Non enim solum uomitionibus euacuabunt, sed aluum quoque subducent & uenearum malignitati aduersabuntur, acrimonias ipsorum hebetantia, præsertimque oleum, quod manifesto inde licet cognoscere. Si nanque cutis exulcerandæ studio cantharide aut calce uiua aut eius modi quodam acritatis, corpus oleo prius oblitum non exulcerabitur. imò neque corpus spissare poteris, oleo præunctum. Præterea uomitus non modo quod nocuum euacuat, utilis est, sed interim haustum uenenum odore, concretis grumis, aut colore prodit.
- 25 dore siquidem & amaritudine, cicutam: colore, cerasiam uel gypsum: concretis grumis, iac, aut recentem sanguinem: halitus grauitate, uirus qualitate & odore, leporem marinum & rubeam ranam ostendit, ut per hæc ad accommodata singulis remedia uia non sit difficilis. Admiscetur autem oleo maluæ decoctum, aut anserinus adeps, aut ius ex carnibus pinguisimis, uel gallinaceorum: aut ex lignorum cinere facta lixiua. Facit etiam huc nitrum detritum cum hydromelite potum uinum copiosum & uetus: & quæ adipe aut butyro constant. Verum iis quæ in alio hærent, per uomitum ablati: quod intestinis illapsum est,

PAULI ÆGINETÆ III

clystere acriore euacuabimus. Post hæc lac potui dabitur, nam ab hoc quod afficit, & uenenosum est: facile immutabitur. Iam uero medicamenta omnibus communitur conuenientia offeruntur, quale est, rubrica lemnia, abrotanum, agaricum, erysimum, cryngii radix, pastinacæ erraticæ semen, uel nepitæ, nardum gallicum, castorium, medulla uiridis fenulæ, nerii, quod rhododendron est aut rhododaphne flores, marrubii succus, silphium aut liquor ipsius, sagapenum, opopanax, peucedani liquor & radix, aristolochia longa, ruta syluestris semen, folia cestræ, quæ betonica dicitur, danturque singula denarii pondere cum uino. Efficax in id est polii herbe decoctum, & picis liquidæ limbus, generosissime etiam opitulatur antidota superius comprehensa, magisq; ex uiperis theriaca, non autem easdem uireis habent, si post medicamenta lethalia assumantur, quas præsumpta, quæ enim ipsorum quantitas præsumpta ad affectum cauendum est sufficiens, hæc si, quadruplo aut tior, aut quintuplo, post præstetur, adiuuat: idque non semel die, sed bis etiam, sic enim & Galeno illi, admirando uisum est.

ENumeratio Simplicium

um uenenorum. Cap. XXX.

Inter uenena, animalia quidem sunt uitæ noxia hæc cantharis, buprestis, salamandra, picæ eruca, lepus marinus, rana rubeta, & mutescens palustris rana, hirudines deuorata: ex seminibus, altercum, coriandrum, psillum, cicuta, melanthium: ex liquoribus opium, opocarpalum, thapsiæ succus, elaterium, mandragora: ex radicibus, chamæleon, aphonitrum, thapsia, ixia, ueratrum, agaricum nigrum, ephemerum, quod nonnulli colchicū dicunt quæ in colchide nascitur: ex ramosis & oleribus, smilax, quæ nonnulli thymium uocant, Romani taxum solanum furiosum, quod etiam dorycnion appellant, sardoe herba, quæ species est ranunculi, papauer corniculare, pharicum, toxicum, ruta syluestris, fugi ab animalibus

libus autem, sanguis tauri recens, lac cui coagululum sit admixtum, uel quod ad Heracliam nascitur: metallica, gyplus, cerussa, calx, auripigmentum, sandaracha, argenti spuma, adarce, plumbum, et quod uocatur argentum uiuum: ex iis quæ domestica & in quotidiano uitæ usu sunt, uinum copiosum raptim à balneo potum, aut passum, aut frigida aqua similiter.

DE CANTHARIDE. Cap. XXXI.

Qui cantharidem assumpserunt, eos notæ grauissimæ comitantur, fere enim à stomacho usque ad uesicam cuncta illis morderi sentiuntur, gustum similem pici aut cedrino liquori habent, dextra præcordiorum parte inflammationem experiuntur, urinam difficulter, sæpe etiam sanguinem per eam reddunt: itè per aluum ipsis excernuntur, qualia in torminibus intestinorum egeri solent, præterea animo linquantur deficientes; nausea ex ciborum repletionem, & uertiginibus laborant: tandem uero mente alienantur. Succurrit ipsis uomitus ex hydretæo petitus, & lactis potio, terræ cimolæ denarii quatuor cum mulla, nuclei pinei, cucumeris semen. A diuua bene & ius pingue ex bubula factum, aut anserinum, aut ouillum: carnesque gallinaceorum, aut agninae aut ouillæ, aut porcellorum, omnesque; flaccæscentes coctura longiore, & pingues cum lini semine elixæ: uinum itidem dulce & copiosum, thuris corticis denarii quatuor. Post cibum iniicietur per clysterem cremor oryzæ aut chondri, aut tragi, aut ptisanæ, aut maluæ, aut lini seminis, aut altheæ, aut scœnugræci, interim etiam mulla cum nitro intestino absterge, conuenit hæc rursus inferere: postea uero inflammatione occupata medicamentis ex lini semine & ordeo lenire, per initia enim offendit, deinde & lauacris aquæ dulcis utendum est, item unguentum irinum rosaceumque; potui dabitur.

DE EUPRESTI. Cap. XXXII.

PAV. ÆGIN, DD

PAULI ÆGINETÆ

B Vpresti potione ingesto, in gustu nitro quippiã simile percipitur, dolor stomachi uentrisq; uehemens comitatur, eademq; partes in speciem hydropici intumescunt: extima totius corporis cutis induratur, urinaq; cohibetur. Prosumt ipsis quæcumq; aduersus cantharides opitulantur. priuatim autem condusunt, post euacuationes & uomitu & clystere factas, si cutis aridæ, earumq; decoctum cum uino, aut lacte, aut mulso, prodest & pisorum omne genus, lactisq; mulieris potio.

DE SALAMANDRA. Cap. XXXIII.

Q Vibus salamandra data est, eis lingua inflammatur, sermo impeditur, tremor cum torpore quodam & resolutione urget, partes quædam corporis in orbem liuoribus uariantur, ut subinde prima uente ueneno putrefactæ defluant. Ad quæ omnia faciemus, quæ in cantharidibus dicta sunt proprie autem resinam è picea, aut pinu, uel galbanum cum melle offeremus, aut nucleos pineos cum decocto chamæpityos: aut urticæ folia cum liliis in oleo decocta, testudinis marinæ uel terrestris oua elixa. ranunculorum ius esculentorum, incocta simul ipsi eryngii radice.

DE PICEARVM ERVCIS.

Cap. XXXIII.

P Icearum eruca pota statim sequitur oris palatiq; dolor, ualida linguæ inflammatio, stomachi, intestinorumq; cruciatus, quæ cum pruritu circumtendi sentiantur: feruor itidem toto corpore affligit, tû nausea ciborum ceu ex repletione infestat. Succurri debet non aliter quàm iis qui cantharidas biberunt. priuatim autem in ipsis loco simplicibus olei melinum adhibebimus.

DE MARINO LEPORE.

Cap. XXXV.

L Eporis marini potum, gustus sequitur piscibus nõ absimilis, uirosusq;, tempore procedente alius

indolet,urina supprimitur: si quando autem eruperit, purpurei coloris cernitur, præterea qui illum assumpserunt, auersantur oderuntq; pisceis omneis: sudor foetis dus erumpit, biliosus q; uomitus, nonnunquam sanguis ne mixtus superuenit. Adiuuari autem debent hoc ma lo circumuenti, lacte asinino aut passo continue exhibito, aut maluxæ radicis & foliorum decocto, uel peucedani radice concisa ex uino, aut ueratri nigri, aut scammosniæ liquoris denario ex mulla, anferisq; sanguine recenti adhuc calido, item cæcros fluuiales solos, si sustinet, adferre oportet. Nota autem salutis est, quum piscem quoque possunt comedere.

DE RANA RUBETA, ET

palustris. Cap. XXXVI.

Rana rubeta, aut palustris hausta, corporis tumorem inducit, palloremq; intensum, buxo simile: ægre spiritus trahitur, os foetet, singultus infestat aliquando etiam semen sine uoluntate prorumpit, facile autem post uomitum reficiuntur, multa meraci uini potione assumpta, arundinis radicis denariis duobus, aut cyperi totidem. Cæterum cogendi sunt obambulare celeriter & currere, ob torporem, qui ex hoc malo contrahitur: ad hæc quotidie lauare.

DE HIRVDINIBVS.

Cap. XXXVII.

Hirudines potas cum aqua & adhærescente is faucibus, inde adeo dignosces, quod uentriculi os uellicatur mordeturq; atq; hæc etiam nota est hirudinis deuorata, nonnunquam & sanguinem floridum, hoc est, uiuum excreant, hirudinibus gutturi affixis, quas muricæ forbitio expellit, aut betæ folia cum aceto, aut nix cum posca epota, gargarizadum quoq; nitru cum aqua, & atramentum sutorium cum aceto. At si gutturi adhæserint, in calidam aquam descendent, item lupinorum farinam assument: frigida in ore retenta eximentur, quippe frigida aquæ appetentiores, ad

DD ii

PAULI AEGINETÆ I

eam festinant, profiliuntq;. Nonnulli cimices iis, quibus sanguisuga epota erat, exhibuerunt. ego autem, inquit Galenus, aliis in his utens, cimicibus nunquam opus habui.

DE CHAMAELEONTE.

Cap. XXXVIII.

Chamaeleonte nigro assumpto, ualida superuenit uentris erosio, dolor, cum totius corporis peruersione, tremor, mox cōuulsio incidit: item uomitiones pituitosæ & spumantes: quibusdam etiam singultus aduenit: uox nihil sonat, facies distorquetur. His autem conuenit cremor tūci pinguis, calidus epotus: item dulce uinum aquosum calidum, uomitus, laetis potio, mollis clyster, fomenta q; ex cataplasmatibus ad eum uero, qui suffocationem parit liuoremq;, absinthii bibitur, aut nitrum cum oxymelite, uel radicula: fofus q; præcordiorum congruet.

DE ALTERCO. Cap. XXXIX.

Si altercum aliquis, aut ebibit, aut comedit, mente ab alienatur ebrii modo: facilem tamen curationem recipit, multa liberalius pota, & lacte, præcipue asinino: sin minus, caprillo, aut uaccino: ficorum q; siccarū decocto. benefaciunt ipsi & nuclei pinei, & cucumeris semen cum passo assumptum, præterea uinum salsum cum recenti adipe suillo & passo: urticae semen similiter, uel nitrum cum aqua condecit: insuper cichorium, sinapi, nasturtium, raphanus, cepæ, & allia, singula cum uino sumpta. Cæterum conualescere cogendus est qui altercum hausit ut id, sicuti, qui uinum biberunt, concoquat.

DE CORIANDRO. Cap. XL.

Coriandrum latere propter odorem non potest: potum uero rauicitatē facit & mentē mouet, cōsimiliter ebriosis. Loquūtur itaq; qui id sumpturunt turpia, toto corpore in ipsis odor coriandrū indicat. Adiuuantur ubi id oleo aut irino unguento, ut supra

monstratum est, eduxerint, uino meraciore cum absinthio, & per se potio: ouisq; uacuatis in sese detritis, cum muria sorptis, ad hæc muria ipsa bibitur, & ius salsum, & gallinaceum & anserinum: postremo passum, cum lixiua sumitur.

DE PSYLLIO. Cap. XLI.

Psylli potu totum corpus refrigerat stupetq; in ualidumq; efficitur, cum resolutione & animi tristitia. Præsidio sunt omnia, quæ contra coriandri potum commendantur.

DE CICUTA. Cap. XLII.

Cicutam potam caligo uertiginesq; insequuntur ut nec minimum è longinquo uidere liceat: itè singultus, mentis alienatio & artuum perfrictio comitatur: ultimoq; conuulsi qui eam sumpserunt, præfoecantur, cessante à motu omni arteriis spiritu. Per iniuria igitur, quemadmodum & in aliis, uomitu eam elicimus, deinde hac euacuatione usi, quod in intestina delapsum est, excernemus: ac tunc, ad uini meraci potione ueluti præsentissimum remedium transibimus, per interualla eam exhibentes: in quibus interuallis lac uaccinum, aut afininum, aut absinthium cum pipere communi & castorio, rutamq; & mentam cum uino exhibebimus: præterea cardamomi, aut styracis drachmam, aut piper cum urticæ semine ex uino, aut tenera lauri folia: similiterq; silphium, aut eius liquorem cum uino et passum. Item passum per se potum, præclare opitulatur.

DE PAPAVERIS LIQVORE,

quod opion uocant. Cap. XLIII.

Papaueris liquorem, qui opium dicitur, epotum, subsequitur sopor cum perfrictione & pruritu adeo uehementi, ut subinde ueneno incrudescere tanta oboriatur prurigo, ut ab ea qui id biberunt, excitentur: ad hæc toto corpore opii odoris grauitas sentitur. Saluti est post uomitiones oleo factas, ac si uti clystere, Item oxymel cum sale potum proficit: aut cum

calido rosaceo, mel: præterea metum copiosus, cum
 absinthio & cinnamomo: nec non acetum calidum per
 se: insuper nitrum cum aqua: rutæ semen cum pipere,
 ipsum; piper cum castorio & oxymelite, uel satuireæ,
 aut origani decocto, uino addito. Caterum excitare
 ægros oportet his, quæ naribus admonentur, & in aquâ
 calidam deducere, fomentis; propter accedentem pru-
 ritum adiuuare: à lauacro, pingui iure, cum uino aut pas-
 so, uti. Iam medulla cum oleo pota ipsis opitulatur.

DE CARPESIA LIQVOR

RE. Cap. XLIII.

Carpesie liquor potus, soporem & strangulatū
 præcipitem inducit, Eodem remedio, quo & ci-
 cutæ, auxiliantur.

DE MANDRAGORÆ. Cap. XLV.

Accidit mandragoræ potu quâprimū sopor,
 languor, ualida; dormiendi necessitas, ut nihil
 à morbo, qui lethargus dicitur differat. quibus
 antequam horum aliquod eueniant, uomitus conducit,
 post hunc, aqua mulla, nitrum, & absinthii decoctum
 cum passo, aut uino dulci sumpta. caput rosaceo foueri
 et aceto debet, corpus excitari commoueri; adhiben-
 da itidem quæ odoratu excitant, piper, sinapi, castoriū,
 ruta cum aceto trita, pix liquida, lucernarum funiculi cō-
 busti extincti; Quod si ægre excitentur: etiâ quæ ster-
 nutamenta mouent, adducenda, aliis; communibus re-
 mediis in his quoq; utendum est.

DE ACONITO. Cap. XLVI.

Aconitum statim quum potum est, linguâ edul-
 cat & nonnihil affringit: inde uertigines, prætere-
 tum in assurgendo, & oculorum humiditates in-
 ducit, thoracis grauitatem et præcordiorum, ita ut mul-
 ti flatus per anum erumpant. In quo uitio uomitu uene-
 nū educi debet, & alius clystere subduci. Potiones con-
 tra aconitum hæc proficiunt, origani, rutæ aut marrubii
 cum uino, aut absinthii, aut erucæ, aut abrotani, aut chæ-

maeleæ, aut chamæpityos. Prodest ipsis et opobalsam
 drachma cum uino. item coagululum hædi, aut leporis,
 aut hinuli cum aceto, ad hæc ferri recrementum, aut uis
 num in quo ipsum ferrum, aut aurum, aut argentum sic
 5 restinctum, insuper lixiolum cum uino, & gallinacei elix
 xi carniūve pinguium ius cum uino assumptum. Cæ
 terum chamæpitys quæ peculiariter aduersus aconitū
 conducit, in Heracia Ponti, ubi et aconitum nascitur,
 holocleros appellatur, Athenis, didonia: in Eubœa
 10 sideritis.

DE IXIA. Cap. XLVII.

IXia, quæ et ulophonos dicitur, odorem habet et
 gustum quem fumitur oculi, linguæ inflammatio
 nem ualidam inducit, mentem abalienat, neq; om
 5 nis naturalis exitus supprimit, strepitus tumultusq;
 alui edidit cum animæ defectu, nec quicquam tamen
 elicitur. Adiuuantur læsi ab ea, postquam uomitionibus
 fuerit educta maior ueneni portio, aut aluus soluta, ab
 20 sinthii diluto cum uino pleniore aut aceto aut oxymeli
 te poto: item rutæ syluestris semine, uel silphii radice: si
 militer hircinæ origani decocto cum prædictorum ali
 quo, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, aut cas
 storio, aut silphio, singulis oboli pondere. Profunt cum
 uino etiam nucis suglandis nuclei leuigati, resina, casto
 25 rio, et ruta additis, singulis denarii pondere. Proficiunt
 itidem chamæleæ denarii duo, aut thapsiæ succi totidē
 cum aqua mulla, utiliter et acetum calidum bibitur.

DE EPHEMERO. Cap. XLVIII.

Ephemeron, quod nonnulli Colchicon, eo quod
 in Colchide nascatur, uocant aut bulbum agre
 stem, epotum, protinus totum corpus prurire fac
 30 cit, uelut urtica et scilla tactum irritatumq;: interiora ero
 dit stomachum urit cum ponderosa gravitate. Inuas
 lescente autem malo, cruenta strigmentis mista p̄ aluū
 35 egeruntur. Succurrendū, ut salamadræ uomitionibus et

DD iiii

PAULI ÆGINETÆ

Clysteriis: sed anteq̄ uireis sibi asciscat uenenū, dari debet
 foliorum quercus, aut glandium, aut malicorii, aut sero
 pilli decoctum cum lacte bibēdū: aut polygoni succus,
 aut surculorum uitis, aut rubi, aut tenerarum ferularum
 medullæ, aut myrti cum uino. item ipsæ myrti bacca le
 ues contusæ, & in aqua madentes, poto earum diluto,
 auxiliantur: benefacit itidem castanearum interior tuni
 cula, si cum aliquo è succis quos prædiximus, assumat
 tur: organum quoq̄ cum lixiua potum, in idē efficac
 est. A deo uero exactum præsidium est lac uaccinum, ca
 lidum potum, & simul in ore contentum, ut hoc præ
 sente nullum aliud desideretur.

DE SMILACE. Cap. XLIX.

Smilax, quæ à quibusdam thymion, à Romanis ta
 xus nominatur, pota perfrictionem totius corporis
 & strangulatū, mortemq̄; maxime præcipi
 tem inducit: quibus omnia auxiliantur, quæ & cicu
 tæ epotæ.

DE SOLANO FVRIOSO,

quod dorycnion à nonnullis di
 ctur. Cap. L.

Dorycnium potum, quod aliqui solanum furio
 sum appellant, gustum quidem ceu lactis repræ
 sentat, singultus crebros facit, linguæ siccitatem,
 & confarctam sanguinis excreationem: per aluum mu
 cosa feruntur, simillima torminosis. Auxilio sunt, anteq̄
 horum aliquod fuerit secutum, quæ in ephemere dicta
 sunt, uomitus dico & clyster, et quæcunq̄ potum uene
 num possunt excernere. Proprie autem ipsi succurrit
 aqua mulsæ, aut lac asininum caprillumve, & passum teo
 pidum cum anisi modico potū: item amygdalæ, et eli
 xa gallinarum pectora, idem præstant conchulæ crudæ
 pariter et tostæ, in cibo, ad hæc carabi astaciq̄, et ius ex
 ipsis esculentum potui assumptum.

DE SARDONIA. Cap. LI.

Quæ sardoniam herba nuncupatur, ranunculi species est: pota autem, aut comesta mentem abalienat, conuulsiones adfert cum laborum contractione, ut risus imaginem præbeat, à quo affectu etiã risus sardonius non laudabili dictio inter homines astat. Cui uisio priuatim post uomitionem conducit aqua mulsa liberalius exhibita, lactisque potio: item corporis totius resperio inunctioque, ex medicamentis quæ calefaciunt petita, uincit item in hydrelæum calidum descendere, deinde corpus inungere & ualenter infricare. Summatim, ut in conuulsione tota curatio admistranda est.

DE PAPAVERE CORNU
TO. Cap. LII.

Papauer quod cornutũ appellatur, esum potũve, eadem quæ papaueris liquor inducens pericula, iisdem quoque curatur remediis.

DE PHARICO. Cap. LIII.

Pharicum dictum toto gustu nardum representat potum uero resolutionem cum furore & conuulsione excitat. Aduersus quod, ubi uomitu fuerit e ductum, absinthium cum uino propinatur: item cinnamomum aut myrrha, aut nardum Cilicum, quod nonnulli ifatin uocauerunt: aut spicæ nardi denarii duo, myrrhæ oboli duo cum passo misti: aut iris, crociq; flos ex uino. Caput ipsorum derafum farina hordeacea cum ruta conicisa & aceto oblinere oportet.

DE TOXICO. Cap. LIIII.

Toxicum inde nomen uidetur accepisse, quod barbari sagittas, quas toxumata uocant, eo illis nunt, ubi potum est sequitur laborum & linguæ inflammatio, mentis furor, qui coerceri non possit, uariis obnoxius imaginibus, eoque difficilem curationem recipit: raro etiam nonnulli qui id biberunt uitæ restituntur. Conuenit igitur continuis ipsos uinculis confritos cogere: & ui adigere, ut passum cum rosaceo bibat

PAVLI EGINETÆ

reddantq; per uomitum. Item raporum semen cum ui
no potum peculiariter ipsis confert, & quinque folii
radix, hircinus caprillusve sanguis potui datus. ad hæc
quercus cortex aut fagi aut ilicis cum lacte leuigatus
potulque proficit. Idem faciunt mala cotonea mandu
cata, uel trita cum pulegio, ex aqua pota: præterea a
momum, & balsami cum uino semen. Qui uero mali
huius periculum euaserint, diu in lecto decumbunt, &
quam surrexerint, attoniti ac stupentes reliquum uitæ tē
pus transfigunt.

DE FVNGIS. Cap. LV.

Fungorum alii genere, alii copia offendunt: inter
gri sumpti strangulatus laqueis simileis inducunt.
his statim communi præsidio resistendum est. &
qui eos hauserunt, oleo ad uomitum cogendi. Mirifice
his proficit lixiuum ex sarmentis aut ex syluestris piri
cinere cum posca, sale uel nitro, potum: item pira ipsa
syluestria aut folia simul incocta, uim strangulandi que
fungis inest, tollunt: eademq; in cibo conferunt. ad hæc
oua gallinarum elixa, & in posca pota, aristolochiæ de
nariis aut absinthii, cum uino: insuper mel delinctum
potumq; cum aqua. Prodest apiastrum cum nitro, pa
naxis radix & semen cum uino, floces uini combustæ,
cum aqua aut æris flos cum cum aceto: radica cula itidē
aut sinapi, aut nasturtia in cibo sumpta. Quoniam uero
nonnulli fungi à uenenatis corrofi non modo strangu
lant, sed etiam intestina exulcerant, dari debet ab
sinthium copiosum & ficorum decoctum, organiq;.
ad hæc ex aqua mulla uomitum ciere confert, in
solidam descendere, & crudam polentam præcoro
diis admouere.

DE SANGVINE TAV

riuo. Cap. LVI.

Sanguis tauri recens occisi, spiritus angustiam &
strangulatum procreat, dum tonsillarum & guttu
ris meatus cum ualida conuulsione obstruit. Iam

lingua *lis* qui sanguinem hauserunt rubens inuenitur, dentes erosi, & uestigia cruoris concreti inter ipsorum commissuras. In hoc malo uomitus uitari debet, grumis magis in stomacho concretescentibus, eò quòd uomitionis attractu ad superiorem partem efferuntur. Exhibentur quæ sanguinem coeuntem soluere, & aluum subducere possunt, exempli gratia, grossi liquore suo pleni cum posca & nitro. huc facit etiam omne coagulum cum aceto, & siphii radix cum suo liquore. simili-
 5 liter etiam brassicæ semen, lixiuumq; ex cinere ficulneo: item cunilæ folia cum pipere rubiq; succus cum aceteto. Iam uero aluus recte subducetur, solent *lis*, qui seruantur inferius recrementa fædi odoris egeri: stomachus & uenter hordeacea farina cum aqua mulsafœueri debent.

DE LACTE COAGVLATO

gelatoq;. Cap. LVII.

LAc coagulatum uniuersam mukamq; strangulationem parit, eò quòd in grumos coit gelaturq;. Auxiliatur huic malo, antidoti modo coagulum, si cum aceto frequenter bibere compellas eum, qui lac hauserit, item conferunt nepitæ folia arida, aut succus ipsius similiter, aut siphii radix liquorue cum posca: idem præstat thymus cum uino, & cinis lixiua. salsum uero nihil offerri debet, nam hinc lac magis coit ac in ca-
 20 seini transit, nec uomitus in hoc malo conducit, nam in grumos concretum, dum ad stomachum assurgit, strangulat.

DE MELLE QVOD IN

Heraclia nascitur. Cap. LVIII

MEl quod in Heraclia Ponti prouenit, aut esum, aut bibitum, eadem pericula, quæ aconitum infert, quare & eadem utriq; conueniunt remedia. Facillime autem curantur qui id hauserunt, continuo hy-
 35 dromelitis potu, cui rutæ folia sint admista.

PAULI AEGINETAE

DE GYP SO. Cap. LIX.

Cypsum potum strangulatum parit, in lapidem
 coalescens: unde transferre oportet huc praesidio
 quae aduersus fungos conueniunt: datur etiam
 in hoc malo maluae decoctum loco olei: pingue
 siquidem quum sit, & lubricas uomitiones procreet;
 corpora deradi non sinit, quod lapidescens gypsus facit.
 Porro conducit & oleum in mulla, & ficorum deco-
 ctum, lixiuuaq; siculnea, aut è sarmenrorum cinere facta
 cum uino copiosiore: item origanum, aut thymus cum
 lixiuua acetoue. Clyster ex passo & maluae decocto in
 anum dabitur.

DE CERVSSA. Cap. LX.

Cerussa propter colorem facile deprehenditur,
 quoniam sponte sumpta palatum & linguam,
 dentiumque commissuras albefacit: praeterea
 singultum, tussum, linguae siccitatem, extremorum per
 frictionem, cum mentis abalienatione, & pigro cor-
 poris motu, inducit. His prodest aquam mullam,
 aut ficorum, aut maluae decoctum propinare. item
 lae calidum, uel sesamum cum uino tritum, aut lixi-
 uium è uitium sarmenis: aut oleum amaracinum, siue
 irinum, uel persicorum ossa cum ordeï decocto: uel la-
 chryma thuris uel prunorum gummi, aut ulmi humor
 qui in folliculis ipsius seruatur, cum aqua tepida. Iam
 uomitus continue cietur. Proficiet etiam succus thas-
 psiae, uel liquoris scammoniae terni oboli cum aqua
 mulla poti.

DE CALCE, SANDA-
 RACHA & AURIPIGMENTO.

Cap. LXI.

Calx, sandaracha & auripigmentum pota, uen-
 tris & intestinorum cruciatus cum uehementi ro-
 sione faciunt. quare omnia quae temperare & sol-
 uere ea possint, adhiberi debent, item quae uomitio-

nes facileis & aluum lubricam efficiant, qualis est hibiscus
 Ici & malæ succus, decoctumq; lini seminis aut tragi,
 aut oryza: lac præterea copiosum, aqua mulla, iura pingue
 gula, boniq; succi.

5 DE ARGENTI SPUMA.

Cap. LXII.

Spuma argenti pota, quam Græci lithargyron dicunt, grauitatem stomachi, uentris & intestinorū, cum torminibus ualidis infert: nonnunquam & intestina pondere uulnerat, distumpitque, urinam impedit: corpus eorum qui eam biberunt, intumescit & coloris plumbei fiunt: & deformitas circa faciem deprehenditur. Adiuuantur, secundum uomitiones, agrestis orminii semine cum uino: myrrhæ denaris octo, absinthii, hyssopi aut apii semine: aut pipere, aut ligustri flore cum uino: palumbium fimo arido cum narodo & uino.

DE PLUMBO. Cap. LXIII.

20 Plumbiscobs aut lotura pota, similia inuehit argenti spumæ pericula: eademque requirit præsidia.

DE ARGENTO VIVO.

Cap. LXIII.

25 Argentum uiuum potum, eadem cum spuma argenti infert, atque eisdem remediis qui id assumpserunt, adiuuantur. ad hæc prodesse ipsis uidetur lac copiose datum. cæterum & hi uomitionibus sollicitabuntur.

DE VERATRO ALBO,

30 thapsia, elaterio, agarico nigro, ruta syluestri, nigella, & pappis.

Cap. LXV.

35 Abenda cura est & eorum, quæ iuuandi gratia exhibentur, sæpe uero non minora alijs pericula adferunt. cuiusmodi sunt superius commes-

PAULIÆGINE TÆ

morata, nempe ueratrum album, thapsia, elaterium, agaricū nigrum, hæc enim strangulatus excitant, aut magis quam opus est, purgant: in quibus strangulationes, ut in sanguis & similibus comprehensum est, curantur: nimias purgationes, iis quæ excretiones cohibent, sistimus. Iam uero quæ paululum nocere uidentur, interim tamen pericula inferunt, negligi non debent, cuius generis est syluestris ruta, nigella, recentes papopi, qui flores sunt spinæ, quæ cactus dicitur, in quibus solus uomitus adhibitus laborantes sanitati restituit.

DE FAMILIARIBVS AC

domesticis, nempe uino & aqua frigida. Cap. LXVI.

Aqua frigida uniuersim pota, uinumque meracius copiosum, dulce, præsertim à balneo, aut cursu ualidæque exercitiis, strangulatus & dolores concitat, in quibus sanguinis dimissio protinus adhibita & inanitio, imminens periculum dissoluit.

DE ARGENTO VIVO.

Libri Quinti Finis,

DE VERTATRO ALBO.

Vertatro albo, sicut nigro, nigræ

spina, nigella, & rapia.

Cap. LXVII.

Vertatro albo, sicut nigro, nigræ

spina, nigella, & rapia.

Cap. LXVIII.